

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ

ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх, м. Київ, Україна, 04053
Тел/факс: (+38 044) 4862878, 4862841, 4862812, 4863070, 4862883
E-mail: info@auc.org.ua www.auc.org.ua

№ 5-608

25 жовтня 2019 року

Міністерство освіти і науки України

*Щодо проєкту Концепції розвитку
позашкільної освіти*

На громадському обговоренні в Міністерстві освіти і науки України знаходиться проєкт Концепції розвитку позашкільної освіти (далі – проєкт Концепції), яким пропонується забезпечити доступність та якість позашкільної освіти в Україні. Асоціація міст України, як представник інтересів органів місцевого самоврядування, які, зокрема, є засновниками закладів позашкільної освіти, проаналізувала проєкт Концепції та висловлює окремі пропозиції та зауваження до тексту.

Щодо механізмів державного стимулювання органів місцевого самоврядування

У проєкті Концепції йдеться про те, що відсутня необхідність «розвитку позашкільної освіти серед пріоритетів органів місцевого самоврядування, які надають перевагу іншим сферам для здійснення видатків з місцевих бюджетів. Разом з тим, брак досвіду і знань ефективного менеджменту, відсутність бачення перспектив та можливостей розвитку позашкільної освіти, вузьке сприйняття позашкільної освіти як одного із видів дозвілля, а не як інструменту для всебічного розвитку особистості та набуття життєво важливих компетентностей, способу інвестувати в розвиток людського капіталу, подекуди призводять до ліквідації або реорганізації закладів позашкільної освіти місцевою владою». Звертаємо увагу, що згідно з підпунктом 2 пункту «а» статті 32 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до власних повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить, зокрема, «створення необхідних умов для виховання дітей, молоді, розвитку їх здібностей, сприяння діяльності позашкільних навчально-виховних закладів, дитячих, молодіжних та науково-просвітницьких організацій». Згідно з підпунктом «д» пункту 2 частини першої статті 89 Бюджетного кодексу України до видатків, що здійснюються з бюджетів міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад, належать видатки на позашкільну освіту. Таким чином, на законодавчому рівні визначено компетенцію органів місцевого самоврядування в утриманні та розвитку мережі закладів позашкільної

освіти, що складає близько 3900 позашкільних закладів системи освіти, культури та спорту, які фінансуються за кошти громад. Це свідчить саме про увагу органів місцевого самоврядування до системи позашкільної освіти та їх бажання зберегти мережу в умовах, коли на загальнодержавному рівні постійно йдеться про необхідність оптимізації мережі закладів освіти та скорочення видатків їх утримання.

У той же час, на думку Асоціації міст України, «скорочення мережі закладів позашкільної освіти протягом 2016-2019 років на 95 одиниць», що складає 2,4% від загальної мережі закладів позашкільної освіти, свідчить насамперед про відсутність в окремих місцевих бюджетах коштів на їх утримання. Зважаючи на низьку спроможність бюджетів окремих громад, проект Концепції розвитку позашкільної освіти мав би дати відповідь на запитання, яким чином цю спроможність посилити.

Пропонуємо в проекті Концепції уникати категоричних суджень та передбачити механізми посилення спроможності бюджетів громад утримувати та розвивати мережу закладів.

Щодо напрямів використання освітньої субвенції

У тексті проекту Концепції йдеться про те, що «органи місцевої влади найчастіше не пропонують дітям та молоді альтернативних варіантів здобуття позашкільної освіти, окрім як здобуття позашкільної освіти у пришкільних гуртках та секціях за рахунок освітньої субвенції». Відповідно до статті 103² Бюджетного кодексу України освітня субвенція спрямовується на оплату праці педагогічних працівників, які забезпечують здобуття загальної середньої освіти. Згідно з частиною третьою цієї статті «освітня субвенція розподіляється між відповідними бюджетами на основі формули, яка розробляється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти, та затверджується Кабінетом Міністрів України». При цьому звертаємо увагу, що у формулі розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 року № 1088, відсутні параметри з розрахунків оплати гурткової роботи в закладах загальної середньої освіти. Таким чином, здобуття позашкільної освіти у пришкільних гуртках та секціях не здійснюється з коштів освітньої субвенції. Пропонуємо зазначене вище твердження проекту Концепції уточнити та привести до відповідності бюджетного законодавства.

Щодо забезпечення підготовки кадрів для системи позашкільної освіти органами управління освітою

У підпункті 2.1 пункту 2 напрямів розвитку позашкільної освіти проекту Концепції до повноважень органів управління освітою віднесено, зокрема, питання пошуку кадрів та забезпечення їх підготовки. Звертаємо увагу на те, що відповідно до частини першої статті 24 Закону України «Про позашкільну освіту» підготовка педагогічних працівників закладів позашкільної освіти здійснюється педагогічними та іншими вищими закладами освіти, інститутами післядипломної педагогічної освіти, їх спеціалізованими

факультетами. Зважаючи на це, підготовка кадрів не може стосуватись компетенції виконавчих органів сільських, селищних, міських рад, зокрема органів управління освітою, компетенція яких визначена підпунктом 2 пункту «а» статті 32 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Пропонуємо узгодити норми проекту Концепції із чинним законодавством.

Щодо розроблення та впровадження цифрової системи

У проекті Концепції передбачається запровадження цифрової системи, за допомогою якої стане можливим опитування та моніторинг потенційних здобувачів освіти, їхніх батьків на предмет з'ясування інтересів та потреб здобувачів освіти та ступеня їх задоволеності наявними освітніми послугами. Ця система, на думку розробників проекту Концепції, має бути доступною для всіх учасників освітнього процесу, органів державної влади та місцевого самоврядування.

Зважаючи на це, цифрова система має бути розроблена за державні кошти та впроваджена на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях безкоштовно. Крім того, на думку Асоціації міст України, вона повинна мати уніфіковані опитувальники для об'єктивного моніторингу. У той же час у таблиці 1 підпункту 2.1 проекту Концепції відсутнє завдання розроблення та запровадження цифрової системи на Національному рівні. Пропонуємо визначити його, а також суб'єкта (центрального органу виконавчої влади), на якого буде покладено виконання цього завдання.

Про запровадження реєстру здобувачів позашкільної освіти та суб'єктів освітньої діяльності

У таблиці 1 підпункту 2.1 проекту Концепції на Національному рівні пропонується запровадження реєстру здобувачів позашкільної освіти та суб'єктів освітньої діяльності. У той же час ця норма суперечить Закону України «Про захист персональних даних», який, зокрема, поширюється на діяльність з обробки персональних даних, яка здійснюється повністю або частково із застосуванням автоматизованих засобів. Окрім того, наявність відкритого реєстру здобувачів позашкільної освіти, серед яких насамперед неповнолітні, може становити загрозу для їх безпеки. Пропонуємо виключити норму про запровадження реєстру здобувачів позашкільної освіти.

Звертаємо увагу, що проекті Концепції також відсутнє обґрунтування необхідності ведення такого реєстру. Оскільки відсутня загальнодержавна мета його запровадження, вважаємо, що його введення недоцільним.

Щодо пільгового підвезення здобувачів позашкільної освіти

Відповідно до підпункту 2.2 проекту Концепції «Особи, які здобувають позашкільну освіту, проживають у сільській місцевості і потребують підвезення до суб'єкта освітньої діяльності в системі позашкільної освіти і у зворотному напрямку, мають бути забезпечені таким підвезенням». У той же час відповідно до частини першої статті 56 Закону України «Про освіту»

особи, які здобувають повну загальну середню освіту в закладах освіти не за місцем проживання, на період навчання забезпечуються гуртожитками та/або підвезенням. У той же час вихованців закладів позашкільної освіти стосується норма частини другої цієї статті, у якій йдеться про те, що органи місцевого самоврядування забезпечують пільговий проїзд учнів, вихованців, студентів та педагогічних працівників до місця навчання і додому у визначених ними порядку та розмірах за рахунок видатків відповідних місцевих бюджетів.

Оскільки проект Концепції передбачає внесення змін у законодавство, зокрема у Закон України «Про позашкільну освіту», пропонуємо норми проекту Концепції узгодити з нормами статті 56 Закону України «Про освіту» або аргументувати необхідність внесення відповідних змін у Закон України «Про освіту».

Щодо фінансової доступності послуги позашкільної освіти

У підпункті 2.3 проекту Концепції визначено, що «держава забезпечує здобуття позашкільної освіти особами з особливими освітніми потребами». Підтримуючи таку позицію розробника, Асоціація міст України просить уточнити у проекті документа механізм реалізації цієї норми та подати його у такій редакції:

«Держава:

- **Забезпечує здобуття позашкільної освіти особами з особливими освітніми потребами шляхом надання відповідних субвенцій з державного бюджету;».**

Щодо складових забезпечення якості освіти

У пункті 3 проекту Концепції визначено складові якості позашкільної освіти, а саме: «зміст навчальних програм; сучасне освітнє середовище; педагогічний працівник, який керується в освітньому процесі принципами педагогіки партнерства».

У той же час цей перелік складових суперечить частини другої статті 41 Закону України «Про освіту», у якій йдеться, що «складовими системи забезпечення якості освіти є: система забезпечення якості в закладах освіти (внутрішня система забезпечення якості освіти); система зовнішнього забезпечення якості освіти; система забезпечення якості в діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти».

Оскільки проект Концепції передбачає внесення змін у законодавство, зокрема у Закон України «Про позашкільну освіту», пропонуємо узгодити текст проекту Концепції із частиною другою статті 41 Закону України «Про освіту», якою визначено загальні норми щодо функціонування системи якості, обов'язкові для всієї освіти, у тому числі позашкільної.

Щодо акредитації освітніх програм сфери позашкільної освіти

У пункті 3 проекту Концепції йдеться, зокрема, про акредитацію навчальних програм сфери позашкільної освіти регіональними радами розвитку позашкільної освіти, що діятимуть на громадських засадах та

утворюватимуться регіональними органами управління освітою. Звертаємо увагу, що відповідно до частини третьої статті 44 Закону України «Про освіту» «освітня програма відповідного рівня освіти акредитується органом із забезпечення якості освіти, визначеним спеціальним законом, та/або акредитованими громадськими фаховими об'єднаннями чи іншими акредитованими юридичними особами, що здійснюють незалежне оцінювання якості освіти та освітньої діяльності закладів освіти.»

Пропонуємо узгодити текст проєкту Концепції із частиною третьою статті 44 Закону України «Про освіту» або передбачити внесення відповідних змін до Закону України «Про освіту».

Щодо вживання термінів у проєкті Концепції

У тексті проєкту Концепції поряд із поняттям «органи місцевого самоврядування» вживається словосполучення «органи місцевої влади». У той же час відповідно до законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації» вживаються поняття «органи місцевого самоврядування» та «місцеві державні адміністрації». Пропонуємо привести вживану у проєкті Концепції термінологію у відповідність до зазначених вище законів.

Окрім того, Асоціація міст України схвалює необхідність запровадження систематичного опитування та моніторингу потенційних здобувачів освіти, їхніх батьків на предмет з'ясування інтересів та потреб здобувачів освіти та ступеня їх задоволеності наявними освітніми послугами в сфері позашкільної освіти, адже це сприятиме прийняттю управлінських рішень щодо функціонування мережі гуртків та їх утримання за кошти громади.

Зважаючи на вище зазначене, Асоціація міст України підтримує необхідність реформування сфери позашкільної освіти, у той же час просить Міністерство освіти і науки України доопрацювати проєкт Концепції розвитку позашкільної освіти з урахуванням наданих вище зауважень та пропозицій. У той же час звертаємо увагу, що надання послуг позашкільної освіти у громадах є власними повноваженнями органів місцевого самоврядування, тобто державна політика у цій сфері має ґрунтуватись виключно на принципах надання допомоги місцевому самоврядуванню, а не встановлення обмежень, обтяжень та додаткових повноважень.

В. о. Виконавчого директора Асоціації

В. В. Сидоренко

